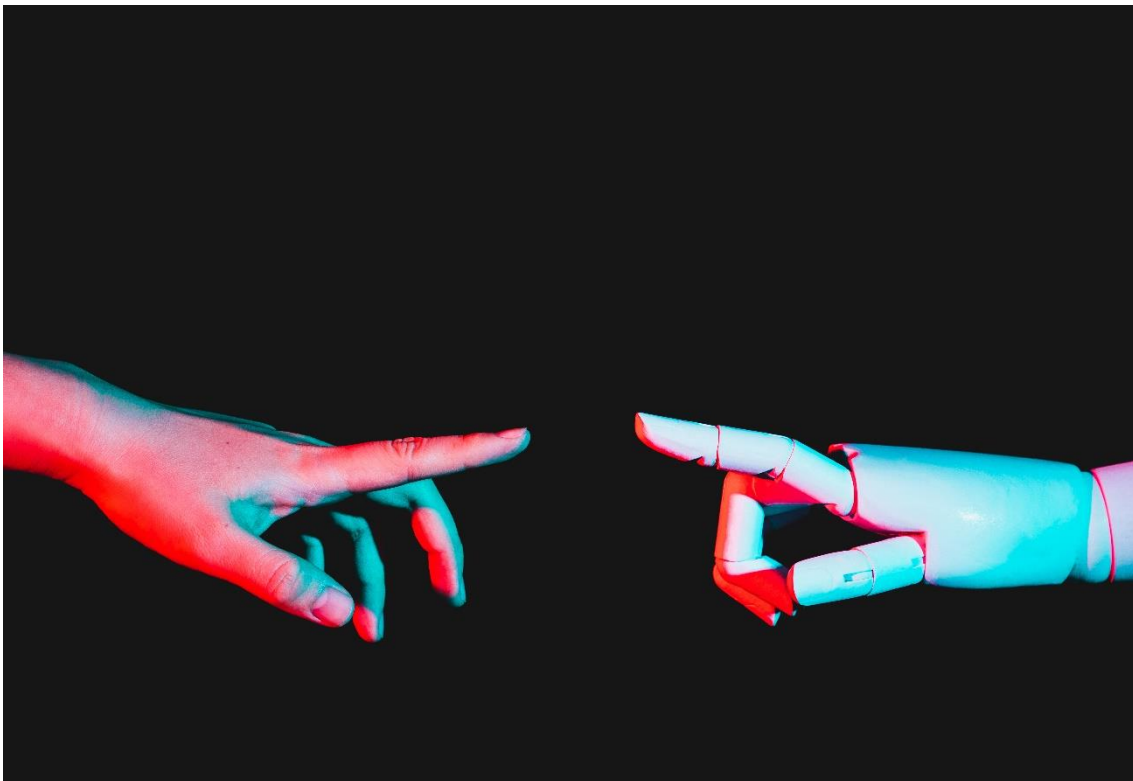

Aan de slag met kanslijn 2: Implementeren van bewezen arbeidsbesparende technologieën door alle zorgorganisaties in de eigen zorgpraktijk

Inhoud

- Twee voorbeelden in de schijnwerpers ter inspiratie
- Meer voorbeelden om werkzame elementen uit te halen
- Samen de beweging groter maken: sluit aan bij een netwerk van zorgaanbieders die met deze kanslijn bezig zijn
- Aanvullende financieringsmogelijkheden
- De kanslijn en beleid
- Eerste stappen zetten
- Bijlage context:
 - Vijf kanslijnen als mogelijke routes naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg
 - Toekomstagenda: zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking

Wat staat er in het landelijk akkoord over deze kanslijn?

Iedere Wlz-cliënt heeft recht op bewezen technologie die zijn of haar zelfstandigheid vergroot en de benodigde inzet van professionals zo veel als mogelijk vermindert. Dit betekent de juiste inzet van arbeidsbesparende technologie, gericht op zelfstandigheid, autonomie en minder hulpbehoevendheid, passend bij zijn of haar wensen en behoeften. Dat heeft een positief effect op zijn of haar kwaliteit van leven. Door passend gebruik van technologie ervaren medewerkers dat zij juist ingezet kunnen worden bij cliënten op de momenten die voor de cliënt het meest van waarde zijn. Dat draagt bij aan hun werkplezier, zingeving en efficiëntie. We zien voor ons dat koplopers experimenteren met arbeidsbesparende technologie. Als deze [voldoende] bewezen effectief en schaalbaar is, zal de technologie en de implementatie ervan landelijk beschikbaar worden gesteld. Bewezen technologie wordt onderdeel van de inkoopafspraken en voorwaarden tussen zorgaanbieders en zorgkantoren. Hiermee wordt de implementatie van arbeidsbesparende technologie versneld en het potentieel ervan voor cliënten sneller verzilverd.

Als een bewezen en geïmplementeerde technologie een besparing oplevert, krijgt iedere zorgaanbieder [binnen zijn mogelijkheden] de tijd om deze bewezen technologie te implementeren. Hierbij wordt rekening gehouden met de cliëntgroep[en] waarvoor de technologie werkt. Na uiterlijk twee jaar wordt van zorgaanbieders verwacht dat zij deze technologie hebben geïmplementeerd en zij de potentie in arbeidsinzet en financiën benutten. Zorgkantoren stimuleren de implementatie bijvoorbeeld door middel van verschillende en vernieuwende contractvormen. Als sluitstuk van een traject van ontwikkelen, opschalen, implementeren en ondersteunen, wordt ook de impact op betaalbaarheid gerealiseerd. Bij de keuze voor innovatie geven we voorrang aan opschaling van innovaties die én bijdragen aan de arbeidsmarktproblematiek én bijdragen aan kostenreductie én gelijkblijvende of betere kwaliteit van leven voor cliënten betekenen. Gelet op de risico's van het tekort aan zorgprofessionals, zijn in tweede instantie ook innovaties relevant die neutraal zijn op de dimensies klant en kosten, maar substantieel bijdragen aan het arbeidsmarktvaagstuk.

De ambitie is dat in 2025 aantoonbaar meer arbeidsbesparende technologie wordt ingezet als vervanging voor geleverde zorg door de zorgprofessionals. Dit is zichtbaar in de mate waarin zorg professionals worden ingezet en/of in lagere kosten per cliënt.

Wat zeggen cliënten over deze kanslijn?

Aansluitend bij de wensen en de mogelijkheden van de cliënt worden in samenspraak met cliënt, verwanten en professionals betrokken bij ontwikkeling van innovaties en de implementering daarvan; dat kunnen zowel sociale innovaties zijn als technologische innovaties.

Twee voorbeelden in de schijnwerpers ter inspiratie

Per kanslijn hebben we voorbeelden uitgewerkt ter inspiratie. Deze voorbeelden worden in de praktijk van de gehandicaptenzorg toegepast. De voorbeelden laten zien hoe het in de

praktijk werkt voor cliënten en verwanten, wat de effecten zijn van het voorbeeld, wat werkzame elementen zijn en welke uitdagingen de invoering van het voorbeeld met zich meebracht in de praktijk. De voorbeelden laten zien hoe via de kanslijn de beweging gemaakt kan worden naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg. Zo hoeft niet iedereen het wiel helemaal opnieuw te vinden, maar benutten we – zeker in tijden van drukte en grote uitdagingen met betrekking tot arbeidsmarktproblematiek – onze collectieve innovatiekracht.

De uitgewerkte voorbeelden beschrijven de werkzame elementen en de uitdagingen. Want geen enkele beweging verloopt vanzelf. De inspirerende voorbeelden van vandaag zijn met vallen en opstaan bereikt. Vaak begonnen door te doen, met een kleine stap, daarvan leren en opnieuw proberen. De voorbeelden zijn niet bedoeld om te kopiëren maar om te inspireren. Wat haal je eruit voor de ambities van jouw organisatie? Wat zou je voor jouw doelgroep groter willen maken? Hoe maak je het passend voor de eigen context? Zo maken we met elkaar van kleine stapjes grote stappen naar een gehandicaptensector die ook in de toekomst goede zorg en ondersteuning biedt aan iedereen die dat nodig heeft en een fijne werkplek is voor medewerkers.

DigiContact/beeldbellen

Met (beeld)bellen biedt DigiContact 24/7 ondersteuning aan cliënten. Beeldbellen ondersteunt de zelfredzaamheid van cliënten. Cliënten houden de regie doordat ze zelf kunnen bepalen wanneer ze willen (beeld)bellen en wat ze dan willen bespreken. De zorg op afstand door beeldbellen kan een deel van de reguliere zorg vervangen en bijdragen aan een efficiënte inzet van zorgpersoneel. Bovendien werkt DigiContact in hetzelfde dossier als de begeleider of zorgverlener van de betreffende cliënt. Daardoor heeft iedereen dezelfde (en alle informatie) op dezelfde plek. Dat leidt tot een goede samenwerking tussen medewerkers DigiContact en de fysiek begeleiders van de cliënt.

Meer informatie?

- Voorbeelden kanslijn 1 en 2 | Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (vgn.nl) [Innovaties digi-contact](#)
- <https://www.zorgvannu.nl/innovaties/beeldbellen-in-de-zorg>
- <https://digicontact.nl/>

Zorgrobot Tessa

Zorgrobot Tessa ondersteunt cliënten bij de dagplanning en dagstructuur. Beeldbellen ondersteunt de zelfredzaamheid van mensen met een beperking. Tessa herinnert aan taken of afspraken en begeleidt bij opeenvolgende handelingen. Met hulp van Tessa kunnen cliënten zo zelfstandig mogelijk zijn, zelf doen en zelf bepalen. Begeleiders programmeren Tessa per persoon zo dat de ondersteuning op maat is. Als Tessa eenmaal geprogrammeerd is kan Tessa een deel van de reguliere zorg vervangen (het aantal begeleidingsmomenten neemt af). Daarmee kan Tessa bijdragen aan een efficiënte inzet van zorgpersoneel.

Meer informatie?

- [Uitwerking voorbeeld Zorgrobot Tessa](#) | Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (vgn.nl)
- <https://www.tinybots.nl/>

Meer voorbeelden om werkzame elementen uit te halen

Er zijn veel voorbeelden die bij deze kanslijn passen. We geven hieronder de voorbeelden weer die bij ons bekend zijn. Deze lijst is niet uitputtend. Als je een voorbeeld mist, laat het ons weten, dan voegen we dit toe.

Voorbeeld	Zorgaanbieder die voorbeeld toepast
<u>Ready-set-go, voor nieuwe medewerkers</u>	s Heerenloo
<u>Slim incontinentiemateriaal</u>	Evean, Pluryn
<u>Slimme thermometer</u>	Thebe
<u>Gepast urineonderzoek</u>	SZW
De Hume, <u>Inzet van zorgtechnologie draagt bij aan kwaliteit van leven (prismanet.nl)</u>	Prisma
<u>Sensorbewaking afgestemd op individueel slaappatroon</u>	VieDome
<u>Innovatie-impuls</u> : In 28 projecten hebben 26 verschillende organisaties geleerd hoe zij duurzaam technologie inzetten op de thema's: <ul style="list-style-type: none">• contact op afstand• dagstructuur• lekker slapen• begrepen worden• veiligheid en zelfredzaamheid in de woning• sociale contacten• zelfredzaamheid Hun ervaringen vind je hier: Innovatie-impuls (kennispleingehandicaptensector.nl) en in de <u>eindrapportage Innovatie impuls</u>	Meerdere voorbeelden bij diverse zorgaanbieders

Samen de beweging groter maken: Sluit aan bij een netwerk van zorgaanbieders die zich richten op deze kanslijn

De transitie naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg is een complexe verandering. We moeten met elkaar gaan ontdekken hoe het anders kan. Dat is niet uit een boekje te leren maar ontwikkelt zich stap voor stap. Door te doen, aan te passen wat niet werkt en te borgen wat werkt. Het is een beweging: vanuit kleine stappen, leren, aanpassen en grotere stappen zetten. Zo leren we met elkaar wat werkt. Door verbinding en samenwerking.

We adviseren iedereen die met deze kanslijn bezig is om contact te leggen met collega's van andere zorgaanbieders om met elkaar uit te wisselen wat werkt, wanneer het werkt, wat werkzame elementen zijn

en te ontdekken hoe het in jouw organisatie kan werken. Dat kan een bestaand regionaal netwerk zijn. Of je kunt aan het zorgkantoor vragen wie in jouw regio met deze kanslijn bezig zijn en samen een netwerk opzetten. VGN heeft opdracht gegeven voor een inventarisatie van kennisnetwerken rond technologie in de gehandicaptenzorg. Het resultaat is een lijst van 33 kennisnetwerken. In de [infographic](#) is een link naar de website van de verschillende netwerken opgenomen.

Aanvullende financieringsmogelijkheden

- Zorgaanbieders kunnen vanaf het voorjaar 2023 een beroep doen op de Innovatie-impuls 2. Innovatie-impuls 2 wil samen met zorgaanbieders bereiken dat mensen met een beperking door de inzet van technologie meer eigen regie, zelfredzaamheid en kwaliteit van leven ervaren. Organisaties die via de Innovatie-Route technologie implementeren en opschalen kunnen gebruik maken van kennis, ervaring en maatwerkondersteuning. De Innovatie-impuls is een programma van Vilans in samenwerking met Academy Het Dorp en wordt gesubsidieerd door het ministerie VWS als onderdeel van Toekomstagenda 'Zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking'. Lees hier meer over [het programma Innovatie-impuls 2](#).
- [De transitie middelen](#) kunnen ingezet worden voor deze kanslijn wanneer deze in samenwerking in de regio worden opgepakt. Kijk voor de voorwaarden en procedure op de website van je zorgkantoor.
- Voor de opschaling van technologie in de thuissituatie kan onder voorwaarden een beroep gedaan worden op de [Stimulerings E-Health Thuis \(SET\)](#).

De kanslijn en beleid

Technologie kan een bijdrage leveren aan de eigen regie en zelfredzaamheid voor mensen met een beperking. In potentie kan technologie ook arbeidsbesparend zijn, maar dat heeft een langere tijd nodig om zichtbaar te worden. Daar komt bij dat het verzilveren van de bespaarde tijd in praktijk lastig blijkt. Met de inzet van technologie zijn vaak juist bij de start hoge kosten gemoeid. Zowel voor de aanschaf van de technologie als voor de implementatie (scholing, inbedding in het zorgproces etc.). Er is een kritische kijk nodig op de aanschaf van ICT en/of technologische ondersteuning, zie hiervoor het 'stappenplan hoe kies je passende technologie'¹.

In het programma "Volwaardig Leven" is de Innovatie-impuls gestart met primair een focus op implementatie ten behoeve van zelfredzaamheid en regie. De Innovatie-impuls heeft vele waardevolle lessen opgeleverd over hoe zorgaanbieders technologie succesvol kunnen implementeren. De rol van de cliënt én de rol van de bestuurder tijdens de implementatie blijken bijvoorbeeld essentiële randvoorwaarden voor duurzame implementatie te zijn. Op deze geleerde lessen wordt voortgeborduurd tijdens de nieuwe Innovatie-impuls 2, die in het voorjaar van 2023 van start is gegaan.

Vanuit de Innovatie-impuls 2 werken verschillende organisaties samen aan de implementatie en opschaling van zorgtechnologie. Dit doen zij middels de Innovatie-Route: een planmatige aanpak om

¹ [Kennisproduct Stappenplan passende technologie \(kennispleingehandicaptensector.nl\)](#).

technologie te implementeren met onderbouwde kennis, praktische toepassingen en inzichten. De Innovatie-impuls 2 biedt ondersteuning en tips aan organisaties die aan de slag willen met zorgtechnologie. De Innovatie-impuls 2 heeft expliciet aandacht voor opschalingsvraagstukken en (regionale) netwerken. Elke zorgorganisatie kan zich aanmelden voor de Innovatie-impuls 2. Hier kunnen zij maatwerkondersteuning krijgen bij het doorlopen van de Innovatie-route. [Meer informatie vind je hier.](#) Bij deze ondersteuning staan zorgvuldigheid en maatwerk voorop want de implementatie van technologie blijft maatwerk. Wat voor de één werkt, hoeft bij de ander niet altijd te leiden tot succes.

Naast deze ondersteuning op maat zijn er Innovatie-Route on Tour bijeenkomsten. Zo wordt de opschaling en implementatie van technologie versneld en steeds meer vanzelfsprekend in de gehandicaptenzorg. Door samen te werken met andere zorgaanbieders kunnen de kosten voor de aanschaf en implementatie van technologie verminderen en elkaars ervaringen benut worden. Bespreek met het zorgkantoor op welke wijze zij samenwerking op technologie te faciliteren.

Ben je bezig met deze kanslijn en loop je tegen regels of andere belemmeringen aan die in de weg zitten om stappen te zetten op een kanslijn? Laat het ons weten! (mail naar transitiegz@significant.nl)

Wil je meer weten van de Innovatie-Route of Innovatie-Impuls? Mail dan naar Vilans: innovatieimpuls@vilans.nl.

Eerste stappen zetten

Technologie kan bijdragen aan meer eigen regie, zelfredzaamheid en een betere ervaren kwaliteit van leven voor mensen met een beperking. Dit kan tegelijkertijd het aantal momenten waarop professionele zorg nodig is verminderen. Daarvoor is het belangrijk dat de technologie écht een antwoord is op het vraagstuk van de cliënt en diens naaste(n). En dat medewerkers er goed mee kunnen werken en de technologie als waardevol ervaren. Maar hoe krijg je dat allemaal goed voor elkaar? Daarbij ondersteunt de Innovatie-Route. De route bestaat uit 5 fases met per fase meerdere etappes met hulpmiddelen en inspirerende verhalen uit de praktijk. Deze Innovatie-Route is een goed hulpmiddel om aan de slag te gaan met kanslijn 2: [Innovatie-Route - Jouw intro; start hier | Kennisplein Gehandicaptensector.](#)

Technologie en innovatie kunnen leiden tot een betere ervaren kwaliteit van leven van mensen met een beperking en tegelijkertijd de inzet van professionele zorg verminderen. Dit voor elkaar krijgen lukt alleen samen met cliënten, naasten, bewoners-, cliënten- en verwantenraden en zorgprofessionals. Betrek hen dan ook vanaf de start bij het nadenken over de inzet van technologie.

De inzet en implementatie vraagt **vanuit cliëntperspectief**, om aandacht voor privacy, veiligheid, digitale vaardigheden, nabij contact met zorgmedewerkers en financiering. Cliëntenorganisaties hebben een handreiking ontwikkeld voor cliënten- en verwantenraden over de manier waarop ze kunnen meepraten en meebeslissen over technologie. Door cliënten en verwanten te wijzen op de handreiking 'Meepraten en meebeslissen over technologie in de gehandicaptenzorg'² kunnen zorgaanbieders cliënten optimaal betrekken bij deze kanslijn.

² [Handreiking cliëntenraden - meepraten over technologie \(kennispleingehandicaptensector.nl\).](#)

Bijlage

Context: vijf kanslijnen als mogelijke routes naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg

De gehandicaptensector staat voor een grote uitdaging om de zorg toegankelijk en betaalbaar te houden. Alleen al door de grote knelpunten op de arbeidsmarkt wordt het steeds moeilijker om passende ondersteuning te bieden aan mensen met een beperking en het hebben van een betekenisvol leven te waarborgen. Om ervoor te zorgen dat in de toekomst iedereen de zorg en ondersteuning kan ontvangen die nodig is moeten er dingen veranderen. Aanleiding voor VGN en ZN om met elkaar in gesprek te gaan om voor de cliënten, hun naasten én voor de medewerkers in de gehandicaptenzorg oplossingen te vinden. Dat lukt alleen als zorgaanbieders en zorgkantoren samenwerken. Er zijn vijf kanslijnen. Dit zijn kansen die zorgaanbieders en zorgkantoren zien om de gehandicaptenzorg toekomstbestendig te maken:

1. Elke cliënt krijgt een betekenisvolle daginvulling passend bij de wensen, talenten en vermogens
2. Bewezen arbeidsbesparende technologieën worden door alle zorgorganisaties geïmplementeerd in de eigen zorgpraktijk
3. Alle cliënten ontvangen een passend zorgniveau bij hun zorgvraag
4. Elke cliënt die dat aankan, krijgt een zo zelfstandig mogelijke, eigen veilige plek in de samenleving
5. Bij elke cliënt wordt een (eigen) netwerk gestimuleerd en gefaciliteerd om een rol te spelen in de zorg en ondersteuning

Per kanslijn staat in het landelijk akkoord op hoofdlijnen uitgewerkt wat de kanslijn inhoudt en wat de ambitie op een kanslijn is. Deze teksten geven de richting aan waarlangs iedere organisatie zelf invulling kan geven aan de kanslijn. Niet elke kanslijn is even urgent voor iedere organisatie of regio. Het is de bedoeling dat iedere organisatie, geïnspireerd door de kanslijnen, eigen keuzes maakt om de gehandicaptenzorg toekomstbestendig te maken, passend bij de organisatie en de regio. De meeste organisaties hebben intussen in overleg met het zorgkantoor de kanslijnen gekozen waarmee ze aan de slag willen. Deze factsheet is voor zorgaanbieders die via kanslijn 2 in de eigen organisatie extra stappen gaan zetten naar een toekomstbestendige gehandicaptenzorg.

Meer informatie over de kanslijnen vind je in het [landelijk akkoord](#). Mocht je nog geen keuze voor een kanslijn hebben gemaakt dan vind je [hier](#) een handvat ter ondersteuning hierbij.

Context: Toekomstagenda: zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking

Nederland wil een inclusieve samenleving zijn, waar iedereen naar wens en vermogen mee kan doen. Passende zorg en ondersteuning is daarbij van groot belang.

Via het programma Volwaardig Leven zijn belangrijke stappen gezet om de gehandicaptenzorg toekomstbestendig te maken. De samenwerking van verschillende veldpartijen in Volwaardig Leven laat zien dat vernieuwing mogelijk is door anders te kijken naar mensen met een beperking en veel meer gebruik te maken van ervaringsdeskundigheid. En door anders te werken, met meer aandacht voor persoonsgerichte zorg.

Tegelijkertijd zijn we er nog niet. De beweging die in gang is gezet, heeft een vervolg nodig om bestendig te zijn. De resultaten van Volwaardig Leven hebben borging en opschaling nodig, waarbij moet worden gezorgd voor samenhang. Het werken aan een toekomstbestendige gehandicaptenzorg gaat om een grotere en complexere opgave, waarvoor meer tijd nodig is om te komen tot structurele oplossingen die over domeinen heen kijken.

Daarom is de '[Toekomstagenda: zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking](#)' gemaakt. Centraal hierin staat de zorg en ondersteuning voor mensen met een complexe zorgvraag en voor mensen met een licht verstandelijke beperking. Essentiële onderdelen zijn het verbeteren van de cliëntondersteuning, het vanzelfsprekend gebruik van zorgtechnologie, en goed toegeruste zorgverleners. Ook wordt er voor het gemeentelijke domein gewerkt aan aanvullende ambities en maatregelen t.b.v. mensen met een levenslange beperking.